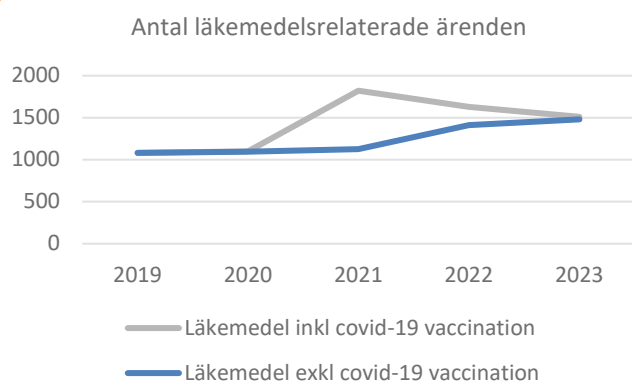

Läkemedel och äldre patienter – Klagomål inkomna 2023

Bakgrund och syfte

Patientnämnden har under senare år sett en ökning av antal läkemedelsrelaterade ärenden. Antalet ärenden var som flest under 2021, vilket i hög grad var kopplat till vaccination mot covid-19. Även om ärenden relaterade till pandemin exkluderas har antalet ärenden gått upp fram till och med 2023 för att sedan se ut att minska under 2024.

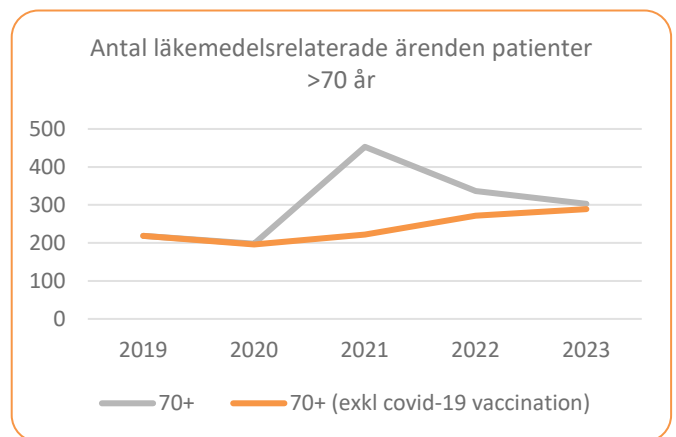
Patientnämnden har tidigare publicerat rapporterna "Klagomål relaterade till läkemedel 2021" samt "Klagomål relaterade till vaccination mot covid-19". Fokus i denna rapport ligger på äldre patienters klagomål rörande läkemedel. Syftet är att lyfta vad dessa handlar om och belysa problematik som kan vara utmärkande för denna grupp.

Statistik och urval

Urvalet i rapporten består av samtliga ärenden som avser synpunkter relaterade till behandling med eller hantering av läkemedel under 2023, och där patienten är 70 år eller äldre.

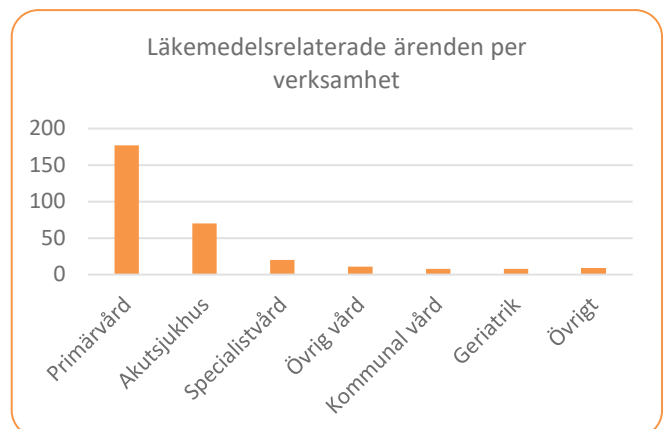
Under 2023 inkom 1 480 ärenden till förvaltningen som avser läkemedel, exklusive ärenden gällande vaccination mot covid-19. Det innebar en ökning med fem procent jämfört med året innan. Av dessa

avsåg 289 ärenden patienter i åldersgruppen 70 år eller äldre, vilket innebar en ökning med sex procent jämfört med året innan.

61 procent av dessa ärenden avsåg kvinnor och 39 procent avsåg män, vilket skiljer sig något jämfört med könsfördelningen för samtliga inkomna ärenden inom åldersgruppen, som var 57 procent för kvinnor och 43 procent för män.

Flest ärenden avsåg primärvården med 177 ärenden följt av akutsjukhusen med 70 ärenden.

Vid genomgång av ärenden har urvalet varit ärenden inkomna under 2023 som handlar om läkemedel och som avser patienter som är 70 år eller äldre. Av dessa har 125 ärenden lästs.

Nedan följer fyra områden som var vanligt förekommande vid genomläsning av ärenden, samt exempel på ärenden.

Brister i samordning

En relativt vanligt förekommande typ av ärenden handlar om att patient eller närstående upplever att samordningen med vårdcentral, hemsjukvård och hemtjänst brustit när patient blivit utskriven från inläggande vård på sjukhus. Det har exempelvis inneburit att plan för medicinering saknats och att patienter blivit utan läkemedel eller fått fel läkemedel. I några ärenden beskriver patienter att läkemedel inte har skickats med vid utskrivning från akutsjukhus. I andra fall har hemsjukvården uteblivit när patienten skulle fått läkemedel och annan vård.

En annan typ av samordningsproblematik i ärendena handlar om patienter som fått byta läkare ofta och fått många olika läkemedel utskrivna, där samsyn kring medicinering saknas och ingen översyn av läkemedlen gjorts.

En kvinna kom hem från sjukhus dagen innan julafton. När det var dags att få sina mediciner och annan vård kom det ingen från hemsjukvården. Kvinnan försökte ringa dem men ingen svarade. Till slut blev kvinnan tvungen att åka ambulans till sjukhus för vård, då smärtorna blev alltför stora utan smärtlindring.

En kvinna har hemsjukvård via en vårdcentral. Hon har synpunkter på att hon inte har haft en fast läkarkontakt utan det har varit olika läkare. Patienten har bett att en läkare går igenom hennes läkemedelslista under snart ett halvår, men detta har inte gjorts. När kvinnan har besökt apoteket, har hon fått reda på att vissa av hennes mediciner inte ska tas tillsammans. Vidare har hon lidit av lågt blodtryck och insåg då att flera av hennes mediciner sänker blodtrycket. Patienten upplever vårdkontakten som otrygg.

Brister vid hemsjukvård

Flera ärenden gäller upplevda brister när patienten har hemsjukvård. De handlar exempelvis om att patienten inte fått sitt läkemedel. Det beror på att vårdpersonal missat att ge patienten läkemedel vid besök alternativt inte säkerställt att patienten tagit sin medicin, eller att patienten inte fått tillgång till nya doser av läkemedel.

Andra ärenden handlar om att läkemedel getts på felaktigt sätt, exempelvis att sömntablett getts på eftermiddagen eller morgonen. Ett annat exempel är att läkemedel getts till patient som inte skulle ta detta inför en operation, vilket fick till följd att operationen fick skjutas upp.

En kvinna med hemsjukvård fick inte sitt insulin under en helg, ingen kom för att ge henne det. Hon gav därför sig själv sprutan, men på grund av synnedsättning tog hon för hög dos och blev väldigt sjuk. Hemtjänsten ringde efter en närstående och denna fann läkemedel på köksbordet och på golvet som inte givits patienten. Det är oklart från vilken dag dessa lämnats kvar. Patienten fick uppsöka sjukhus dagen därpå när hon blev akut sämre. När den närstående försökte ringa hemsjukvården fanns inga telefonnummer till ansvarig personal eller verksamhet för helgen. [...]

En äldre man som hade hjälp av hemsjukvård fick vid flera tillfällen sin medicin på fel tider. Detta upptäcktes av anhöriga och av hemtjänsten som upplevde patienten som drogad. Mannen fick sina sömntabletter på morgonen. Anhöriga har tre gånger anmält felaktigheter till ansvariga inom hemsjukvården, men man har inte fått någon återkoppling.

Bristande delaktighet kring medicinering

Ett flertal ärenden handlar om att patienter eller närstående upplever att patienten inte fått den medicinering de behövt. Några ärenden gäller patienter med demenssjukdom och mycket ångest där närstående anser att patienten inte fått tillräckligt med ångestdämpande medicin. Flera ärenden handlar om patienter med långvarig smärtproblematik som nekats fortsatt behandling med starka smärtstillande läkemedel. I andra ärenden beskrivs istället en upplevelse av att utskrivning av läkemedel sker alltför lättvindigt utan bedömning, utredning eller kompletterande åtgärder.

Patienter beskriver också i en del ärenden att de inte upplever sig lyssnade på gällande vilken behandling som tidigare fungerat, eller att de inte fått vara delaktiga i vilken behandling som ska genomföras. I flera ärenden uppges att läkare tagit bort läkemedel eller gjort förändringar utan dialog med patienten.

En äldre kvinna inkom till en akutmottagning på förmiddagen med buksmärter och konstaterad hjärnblödning. [...] Kvinnan var mycket ångestfylld och fick regelbundet ångestdämpande mediciner, men på akutmottagningen fick hon ingen medicin mot ångest. Personalen sade flera gånger att de skulle ordna medicin mot ångest för kvinnan men de kom aldrig med detta. På kvällen fick kvinnan komma till en avdelning [...] Hon hade inte fått någon medicin mot sin ångest. Efter en stund på avdelningen så avlider kvinnan.

En kvinna som har fibromyalgi och som lider av kroniska smärter har nekats ett beroendeframkallande smärtstillande läkemedel av en läkare vid en vårdcentral. Denna medicin är det enda som har hjälp mot hennes smärter och hon har testat annan medicin och träning utan lika goda resultat. Patienten ställer sig frågande till varför hon inte längre kan få medicinen utskrivna.

Tillgänglighet och väntetider

Flera ärenden handlar om upplevda brister i tillgänglighet och långa väntetider. Patienter eller anhöriga upplever att det är svårt att komma i kontakt med vårdgivare exempelvis för att prata om medicinering vid biverkningar, för att förnya recept eller för att diskutera läkemedelshantering vid hemsjukvård. De beskriver upplevda svårigheter att komma fram på telefon, att vårdpersonal inte ringer upp som de lovat, eller väntetider för att få en läkartid eller för att få recept utskrivet.

En kvinna kontaktade sin vårdcentral för att få läkartid rörande biverkningar som uppstått efter att blodtrycksbehandling satts in. [...] Patienten informerades om att hon fick vänta och återkomma då inga besökstider fanns att boka förrän ett par månader senare. Kvinnan återkom en månad senare till vårdcentralen. [...] Hon menar att hon fick samma besked som tidigare [...]

En kvinna har vid tre tillfällen blivit lovad att hennes läkare på akutsjukhus ska ringa upp henne. Kvinnan behöver tala om sin medicinering som inte har följts upp och som hon har biverkningar av.

Region Stockholm
Patientnämndens förvaltning
Box 30198, 104 25 Stockholm
Telefon: 08-123 467 00
E-post: registrator.pan@regionstockholm.se
www.patientnamndenstockholm.se

Text och statistik:
Anna Bernhardsson, Controller

Ansvarig utgivare:
Pia Bornevi, Förvaltningschef

Diarienummer: PaN A2411-00135